

Κυπριακή Δημοκρατία
Υφυπουργείο Κοινωνικής
Πρόνοιας, Υπηρεσιών
Κοινωνικής Ευημερίας

Κυπριακή Δημοκρατία
Υπουργείο Παιδείας,
Αθλητισμού και Νεολαίας

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
NextGenerationEU

Έργο «Υποστήριξη της Επέκτασης και της Στρατηγικής Ανάπτυξης της Προδημοτικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας στην Κύπρο»

Σύντομο ενημερωτικό έντυπο για το εν λόγω Έργο του « Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (TSI)» της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο

Πλαίσιο

Τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και την οικοδόμηση μιας γερής βάσης για την μελλοντική του πορεία. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων ορίζει ότι όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας Προδημοτικής Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ). Κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού μπαίνουν τα θεμέλια και οι δεξιότητες για μάθηση, οι οποίες αναπτύσσονται σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Η μάθηση αποτελεί μια συνεχή και σταδιακή διαδικασία· η δημιουργία γερών θεμελίων κατά τα πρώτα έτη της ζωής ενός παιδιού, αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη ικανοτήτων υψηλότερου επιπέδου και την εκπαιδευτική επιτυχία, καθώς είναι απαραίτητη για την υγεία και την ευημερία των παιδιών. Η συμμετοχή στην ΠΕΦ είναι ευεργετική για όλα τα παιδιά και ιδιαιτέρως για τα ευάλωτα παιδιά. Βοηθά στην πρόληψη εκδήλωσης πρώιμων αναπτυξιακών προβλημάτων και, ως εκ τούτου, αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για την καταπολέμηση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Η ποιοτική, οικονομικά προσιτή και προσβάσιμη ΠΕΦ συμβάλει επίσης στην αύξηση της συμμετοχής των γονέων στο εργατικό δυναμικό.

Η Κύπρος αναγνωρίζει τη σημασία της παροχής οικονομικά προσιτής και υψηλής ποιότητας ΠΕΦ, ως προϋπόθεση για την προώθηση της πρώιμης ανάπτυξης των παιδιών και της επακόλουθης σχολικής τους επίδοσης. Αναγνωρίζει την ΠΕΦ ως τομέα που χρήζει βελτίωσης και, ως εκ τούτου, έχει θεθεί ως υψηλή πολιτική προτεραιότητα. Αυτό επισημαίνεται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) της Κυπριακής Δημοκρατίας, που εγκρίθηκε το 2021. Μέσω του ΣΑΑ, η Κύπρος στοχεύει, επίσης, στην ενίσχυση της διαθεσιμότητας ποιοτικών υποδομών φροντίδας και κοινωνικής ανάπτυξης για τα παιδιά και, ως εκ τούτου, στην αντιμετώπιση των ελλείψεων που επισημαίνονται στη σχετική ειδική Ανά χώρα Σύσταση, στο πλαίσιο του κύκλου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019¹.

Το ΣΑΑ της Κυπριακής Δημοκρατίας για τα έτη 2021-2026 προσδιορίζει τις κύριες προκλήσεις στον τομέα της ΠΕΦ, ως εξής:

- «Η Κύπρος βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε άτυπες ρυθμίσεις ή ιδιωτικά ιδρύματα. Το ποσοστό της κοινωνικής προστασίας των οικογενειών και των παιδιών, ως ποσοστό του ΑΕΠ, είναι συγκριτικά χαμηλό, 1,3% έναντι 2,5% της ΕΕ το 2016. Αυτή η χαμηλή επένδυση συνδέεται με την ανεπαρκή υποστήριξη των ευάλωτων παιδιών στην ΠΕΦ και υπονομεύει τα πιθανά μακροπρόθεσμα οφέλη της ποιοτικής ΠΕΦ για εκπαιδευτικά αποτελέσματα χωρίς αποκλεισμούς.

¹ Το 2019, η Σύσταση του Συμβουλίου που εγκρίθηκε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για την Κύπρο, αναγνώρισε (αιτιολογική σκέψη 11) ότι «τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα παραμένουν χαμηλά, όπως και η συμμετοχή στην ΠΕΦ, η οποία έχει καταστεί λιγότερο προσιτή για τα νοικοκυριά, καθώς το εισόδημά τους κατά τη διάρκεια της κρίσης μειώθηκε με ταχύτερο ρυθμό από ό,τι το κόστος της φροντίδας των παιδιών». Το Συμβούλιο εξέδωσε σχετική ειδική ανά χώρα σύσταση (ΑΧΣ 3) ειδικά για την ΠΕΦ: «Επίτευξη της μεταρρύθμισης του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, και αύξηση της συμμετοχής των εργοδοτών και των εκπαιδευόμενων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, και οικονομικά προσιτή προδημοτική εκπαίδευση και φροντίδα». Η Έκθεση του 2020 για την Κύπρο, η οποία δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (SWD (2020) 512 final), σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την παραπάνω ΑΧΣ σχετικά με την ΠΕΦ, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «έχει σημειωθεί περιορισμένη πρόοδος, καθώς τα υποστηρικτικά μέτρα για οικονομικά προσιτή ΠΕΦ εξακολουθούν να υστερούν. Η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτής και προσβάσιμης παιδικής φροντίδας είναι ένας τομέας όπου υπάρχουν αποκλίσεις και η δωρεάν/χαμηλό κόστους παιδική φροντίδα είναι περιορισμένη, δημιουργώντας δυσανάλογη επιβάρυνση για τις οικογένειες».

- Η δωρεάν παιδική φροντίδα περιορίζεται κυρίως στους δικαιούχους εγγυημένου ελάχιστου εισοδήματος, οι οποίοι λαμβάνουν επίσης επιδότηση για ιδιωτική παιδική φροντίδα. Ανάλογα με την ηλικία του παιδιού, τον τύπο και τον πάροχο των υπηρεσιών, τα μηνιαία τέλη κυμαίνονται από 70 έως 400 ευρώ, δημιουργώντας δυσανάλογη επιβάρυνση για τις οικογένειες.
- Το χάσμα στην εγγραφή στην ΠΕΦ είναι υψηλότερο για τα παιδιά ηλικίας κάτω των τριών ετών: ενώ το 97% των παιδιών ηλικίας 4 έως 6 ετών εγγράφηκαν στην ΠΕΦ το 2019 (μέσος όρος ΕΕ 95,4%), το 20,7% των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών συμμετείχαν στην ΠΕΦ, ποσοστό κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (35,1%) και από τον στόχο της Βαρκελώνης (33%). Το ποσοστό των παιδιών 0 έως 3 ετών που εγγράφηκαν στην ΠΕΦ επηρεάστηκε σοβαρά από την πανδημία COVID-19 και μειώθηκε από το 31,1% το 2019.
- Το συνολικό ποσοστό γονιμότητας (2019) ήταν 1,33, το οποίο από το 1995 παραμένει κάτω από το επίπεδο αναπλήρωσης 2,10 και είναι χαμηλότερο από το 1,55 που είναι ο μέσος όρος στην ΕΕ».

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, η Κύπρος παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε μεταρρυθμίσεις στην ΠΕΦ και, ως εκ τούτου, στο πλαίσιο των δράσεων του ΣΑΑ έχει ζητήσει τεχνική υποστήριξη από την ΕΕ, μέσω του Προγράμματος «Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI)» για τη βελτίωση της ποιότητας, της οικονομικής προσιτότητας, της προσβασιμότητας και της συμπεριληπτικότητας της ΠΕΦ για παιδιά ηλικίας 0-6 ετών. Το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας (Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας) και το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας έχουν δεσμευτεί σε αυτό το Έργο να καθοδηγήσουν την καινοτόμα αυτή παρέμβαση.

Προβλεπόμενος επιδιωκόμενος αντίκτυπος και αποτελέσματα

Το Έργο αυτό, στοχεύει στη στήριξη της Κύπρου για τη βελτίωση της ποιότητας, της οικονομικής προσιτότητας, της προσβασιμότητας και της συμπεριληπτικότητας της ΠΕΦ, μέσω της καθοδήγησης των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων στον τομέα, όπως περιγράφεται στο ΣΣΑ για την περίοδο 2021-2026. Αυτό περιλαμβάνει χαρτογράφηση για τον εντοπισμό των αναγκών της επέκτασης των δομών φροντίδας και εκπαίδευσης, την ανάπτυξη ενός πλαισίου ποιότητας και τη συλλογή στοιχείων και δεδομένων, με σκοπό την ετοιμασία της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την ΠΕΦ που αναμένεται να εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο έως τα τέλη του 2024.

Οι ειδικοί στόχοι του παρόντος Έργου θα επιτευχθούν μέσω των ακόλουθων αποτελεσμάτων:

Αποτέλεσμα 1: Οι Κυπριακές Αρχές έχουν αποκτήσει εκτεταμένη πληροφόρηση της τρέχουσας κατάστασης του τομέα της ΠΕΦ μέσω 1) της χαρτογράφησης των υφιστάμενων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της προσφοράς και της ζήτησης, 2) της ολοκληρωμένης ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης του τομέα της ΠΕΦ, και 3) της ανάλυσης καλών πρακτικών από τα Κράτη Μέλη της ΕΕ/άλλων ευρωπαϊκών χωρών, καθώς και μιας σειράς συστάσεων, οι οποίες θα επιτρέπουν την επίτευξη των σχετικών επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που περιγράφονται στο εθνικό ΣΑΑ.

Αποτέλεσμα 2: Η Κύπρος υιοθετεί ένα Εθνικό Πλαίσιο Ποιότητας για την ΠΕΦ, μαζί με ένα σύνολο σχετικών δεικτών που ανταποκρίνονται στα δεδομένα που συλλέχθηκαν και τις ανάγκες του ξεχωριστού συστήματος, οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί από κοινού με όλες τις αρμόδιες αρχές και τους ενδιαφερόμενους φορείς και επικυρωθεί

από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και από το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας.

Αποτέλεσμα 3: Οι Κυπριακές Αρχές εγκρίνουν μια ολοκληρωμένη Εθνική Στρατηγική για την ΠΕΦ και ένα συνοδευτικό Σχέδιο Δράσης, βάσει συστάσεων που υποδείχθηκαν στο πλαίσιο της χαρτογράφησης, της ανάλυσης του τομέα, των ευρωπαϊκών καλών πρακτικών και της διαδικασίας ανάπτυξης του πλαισίου ποιότητας.

Βασικά Παραδοτέα Έργου

Το Έργο έχει τις ακόλουθες βασικές δραστηριότητες και αποτελέσματα για την επίτευξη των παραπάνω αποτελεσμάτων:

- Έκθεση έναρξης έργου και εναρκτήρια συνάντηση.
- Χαρτογράφηση της προσφοράς και της ζήτησης υπηρεσιών ΠΕΦ για την ενημέρωση του νέου Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών που περιλαμβάνεται στο ΣΑΑ για τη δημιουργία τουλάχιστον 27 Πολυδύναμων Κέντρων για Παιδιά και Κέντρων Φροντίδας Παιδιών, έως το τέλος Ιουνίου 2026.
- Έκθεση σχετικά με τις ευρωπαϊκές καλές πρακτικές στην ΠΕΦ.
- Πλήρης μελέτη διάγνωσης/ανάλυσης του τομέα της ΠΕΦ που να προσδιορίζει τα δυνατά σημεία, τις αδυναμίες και τις ανάγκες του τομέα.
- Εθνικό Πλαίσιο Ποιότητας της ΠΕΦ για χρήση από τα δύο Υπουργεία, με πιλοτική εφαρμογή σε επιλεγμένους δήμους και κοινότητες.
- Ενοποιημένες συστάσεις και έκθεση για τα επόμενα βήματα για την ανάπτυξη μιας Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την ΠΕΦ και για τις ευρύτερες μεταρρυθμίσεις ΠΕΦ στην Κύπρο.
- Τελική συνοπτική έκθεση του έργου και καταληκτική συνεδρίαση στην οποία θα περιγράφονται λεπτομερώς οι δραστηριότητες του έργου και τα βασικά διδάγματα που αντλήθηκαν.

Δομή Διαχείρισης Έργου

Αυτό το διετές Έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Υλοποιείται από τη UNICEF, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω του Προγράμματος «Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI)».

Η τεχνική υποστήριξη παρέχεται από το Τμήμα Πρώιμης Παιδικής Ανάπτυξης του Περιφερειακού Γραφείου της UNICEF για την Ευρώπη και την Κεντρική Ασία σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ METAPPYΘΜΙΣΗΣ).

Επικεφαλής του Έργου είναι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας.

Πρόσθετη στήριξη του έργου από το Κέντρο Προώθησης της Έρευνας και της Ανάπτυξης στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία (CARDET) ως υπεργολάβος.